

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

Γνωμάτευση

6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1348

H. Emile Rébouis, *Etude historique et critique de la Peste* (Παρίσι, 1888), σ. 76-92.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ: ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΚΡΙΝΗ ΑΙΤΙΑ

Λέμε ότι η μακρινή και πρωταρχική αιτία αυτού του λοιμού ήταν και είναι ο σχηματισμός των αστέρων. Το 1345, μία ώρα μετά το μεσημέρι στις 20 Μαρτίου, υπήρξε μια μεγάλη σύζευξη τριών πλανητών στον Υδροχόο. Αυτός ο συνδυασμός, μαζί με άλλες προηγούμενες συζεύξεις και εκλείψεις, προκαλώντας μια θανατηφόρα καταστροφή του αέρα γύρω μας, σημαίνει θνησιμότητα και λιμό - και επίσης άλλα πράγματα για τα οποία δεν θα μιλήσουμε εδώ επειδή δεν είναι σχετικά. Ο Αριστοτέλης μαρτυρεί σχετικά με αυτή την περίπτωση στο βιβλίο του σχετικά με τις αιτίες των ιδιοτήτων των στοιχείων, όπου λέει ότι η θνησιμότητα των φυλών και η μείωση του πληθυσμού των βασιλείων συμβαίνουν στη σύζευξη του Κρόνου και του Δία, διότι τότε συμβαίνουν μεγάλα γεγονότα, και η φύση τους εξαρτάται από το τρίγωνο στο οποίο συμβαίνει η σύζευξη. Και αυτό το βρίσκουμε στους αρχαίους φιλόσοφους, και ο Albertus Magnus στο βιβλίο του, σχετικά με τις αιτίες των ιδιοτήτων των στοιχείων (πραγματεία 2, κεφάλαιο 1) λέει ότι η σύζευξη του Άρη και του Δία προκαλεί μεγάλο λοιμό στον αέρα, ειδικά όταν συναντώνται σε ένα ζεστό, υγρό σημείο, όπως συνέβη το 1345. Επειδή ο Δίας είναι υγρός και ζεστός, αντλεί βλαβερούς ατμούς από τη γη, και ο Άρης, επειδή είναι υπερβολικά ζεστός και ξηρός, αναφλέγει στη συνέχεια τους ατμούς, και ως αποτέλεσμα υπήρχαν αστραπές, σπινθήρες, επιβλαβείς ατμοί και πυρκαγιές σε όλο τον αέρα .

Αυτά τα αποτελέσματα έγιναν εντονότερα επειδή ο Άρης - ένας κακόβουλος πλανήτης, που γεννά θυμό και πολέμους - ήταν στον αστερισμό του Λέοντα από τις 6 Οκτωβρίου 1347 μέχρι τα τέλη Μαΐου του τρέχοντος έτους, και επειδή όλα αυτά τα πράγματα είναι ζεστά προσέλκυσαν πολλούς ατμούς. Για τούτο ο χειμώνας δεν ήταν τόσο κρύος όσο θα έπρεπε. Και ο Άρης ήταν επίσης ανάδρομος και ως εκ τούτου προσέλκυσε πολλούς ατμούς από τη γη και τη θάλασσα που, όταν αναμίχθηκαν με τον αέρα, κατέστρεψαν την ουσία του. Ο Άρης κοιτούσε επίσης τον Δία εχθρικά, δηλαδή με ένα τεταρτημόριο, και αυτό προκάλεσε μια κακή προδιάθεση ή ποιότητα στον αέρα, επιβλαβή και εχθρική προς τη φύση μας. Αυτή η κατάσταση δημιούργησε ισχυρούς ανέμους (γιατί σύμφωνα με τον Αλβέρτο στο πρώτο βιβλίο του, των Μετεώρων, ο Δίας έχει την ιδιότητα να σηκώνει ισχυρούς ανέμους, ιδιαίτερα από το Νότο) που προκάλεσαν υπερβολική θερμότητα και υγρασία στη γη. Αν και στην πραγματικότητα ήταν η υγρασία που ήταν πιο έντονη στη δική μας μεριά του κόσμου. Και αυτό αρκεί για την μακρινή ή καθολική αιτία προς το παρόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ: ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΝΤΙΝΗ ΑΙΤΙΑ

Αν και οι κύριες ασθένειες των λοιμών μπορούν να προκληθούν από τη μόλυνση του νερού ή της τροφής, όπως συμβαίνει σε περιόδους λιμού και χαμηλής παραγωγικότητας, ωστόσο εξακολουθούμε να θεωρούμε τις ασθένειες που προέρχονται από τη μόλυνση του αέρα ως πολύ πιο επικίνδυνες. Αυτό συμβαίνει επειδή ο κακός αέρας είναι πιο επιβλαβής από το φαγητό ή το ποτό, καθώς μπορεί να διεισδύσει γρήγορα στην καρδιά και τους πνεύμονες για να προκαλέσει τη ζημιά του. Πιστεύουμε ότι η παρούσα επιδημία ή πανώλη έχει προκύψει

από μόλυνση αέρα στην ουσία της και δεν έχει αλλάξει στις ιδιότητές της. Με αυτό επιθυμούμε να γίνει κατανοητό ότι ο αέρας, που είναι διαυγής και καθαρός από τη φύση του, μπορεί να γίνει σάπιος ή μολυσμένος μόνο όταν αναμιγνύεται με κάτι άλλο, δηλαδή με κακούς ατμούς. Αυτό που συνέβη ήταν ότι οι πολλοί ατμοί που είχαν μολυνθεί τη στιγμή της σύζευξης αντλήθηκαν από τη γη και το νερό, και στη συνέχεια αναμίχθηκαν με τον αέρα και εξαπλώθηκαν στο εξωτερικό από συχνές ριπές ανέμου στον άγριο Νότο, και επειδή από αυτούς τους εξωτερικούς ατμούς που μετέφεραν οι άνεμοι μόλυναν τον αέρα στην ουσία του και εξακολουθούν να το κάνουν. Και αυτός ο κατεστραμμένος αέρας, όταν εισπνέεται, διεισδύει αναγκαστικά στην καρδιά και καταστρέφει την ουσία του πνεύματος εκεί και σαπίζει την περιβάλλουσα υγρασία, και η θερμότητα που προκαλείται έτσι καταστρέφει τη δύναμη ζωής και αυτή είναι η άμεση αιτία της παρούσας επιδημίας.

Και επιπλέον αυτοί οι άνεμοι, που έχουν γίνει τόσο συνηθισμένοι εδώ, έχουν μεταφέρει ανάμεσά μας (και ίσως ίσως συνεχίσουν να το κάνουν στο μέλλον) επιβλαβείς, σάπιους και δηλητηριώδεις ατμούς που έρχονται από αλλού: από βάλτους, λίμνες και χαλάσματα, για παράδειγμα, και επίσης (κάτι που είναι ακόμη πιο επικίνδυνο) από νεκρά ή άκαυστα πτώματα - τα οποία θα μπορούσαν κάλλιστα να είναι η αιτία της επιδημίας. Μια άλλη πιθανή αιτία μόλυνσης, η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη, είναι η διαφυγή της σαπίλας που παγιδεύεται στο κέντρο της γης ως αποτέλεσμα σεισμών - κάτι που πράγματι συνέβη πρόσφατα. Αλλά οι συζεύξεις θα μπορούσαν να είναι η καθολική και μακρινή αιτία όλων αυτών των επιβλαβών πραγμάτων, με τα οποία ο αέρας και το νερό έχουν αλλοιωθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

Ο άστατος καιρός είναι μια ιδιαίτερη αιτία ασθένειας. Για τους αρχαίους, ιδίως τον Ιπποκράτη, συμφωνούνται ότι εάν οι τέσσερις εποχές κυλούν στραβά και δεν διατηρήσουν την σωστή τους πορεία, τότε οι πληγές και τα θανάσιμα πάθη προκαλούνται εκείνο το έτος. Η εμπειρία μας λέει ότι εδώ και αρκετό καιρό οι εποχές δεν ακολούθησαν η μία την άλλη με τον σωστό τρόπο. Ο περασμένος χειμώνας δεν ήταν τόσο κρύος όσο θα έπρεπε, είχε πολλές βροχές. Η άνοιξη με ανέμους και αργότερα υγρή. Το καλοκαίρι ήταν αργά, όχι τόσο ζεστό όσο θα έπρεπε, και εξαιρετικά υγρό - ο καιρός άλλαζε συνέχεια από μέρα σε μέρα και ώρα σε ώρα. Ο αέρας συχνά ενοχλούσε, και μετά πάλι, φαινόταν σαν να πηγαίνει για βροχή, αλλά μετά δεν έβρεχε. Το φθινόπωρο ήταν πολύ βροχερό και ομιχλώδες. Επειδή όλο το χρόνο εδώ - ή στο μεγαλύτερο μέρος του - είχε ζέστη και υγρασία ο αέρας είναι λοιμώδης. Διότι είναι ένα σημάδι λοιμού ο αέρας να είναι ζεστός και υγρός σε άτακτες περιόδους.

Ως εκ τούτου, μπορεί να φοβόμαστε έναν μελλοντικό λοιμό εδώ, επειδή ο τόπος υπόκειται στην κακή επίδραση των ουρανών, ειδικά επειδή αυτή η σύζευξη ήταν σε δυτικό σημείο. Επομένως, εάν ο επόμενος χειμώνας είναι πολύ βροχερός και λιγότερο κρύος από ό, τι θα έπρεπε, θα πρέπει να περιμένουμε μια επιδημία γύρω στα τέλη του χειμώνα και την άνοιξη - και αν συμβεί θα είναι μακρά και επικίνδυνη, γιατί συνήθως ο άστατος καιρός έχει μόνο σύντομη διάρκεια, αλλά όταν διαρκεί πολλές εποχές, όπως προφανώς συνέβη εδώ, είναι λογικό ότι τα αποτελέσματά του θα είναι πιο μακροχρόνια και πιο επικίνδυνα, εκτός εάν οι εποχές που ακολουθούν αλλάξουν τη φύση τους με τον αντίθετο τρόπο. Έτσι, εάν ο χειμώνας στο βορρά αποδειχθεί κρύος και ξηρός, η πανώλη ενδέχεται να σταματήσει.

Δεν έχουμε πει ότι ο μελλοντικός λοιμός θα είναι εξαιρετικά επικίνδυνος, γιατί δεν θέλουμε να δώσουμε την εντύπωση ότι θα είναι τόσο επικίνδυνο εδώ όσο και στις νότιες ή ανατολικές περιοχές. Οι συζεύξεις και οι άλλες αιτίες που συζητήθηκαν παραπάνω είχαν πιο άμεσο αντίκτυπο σε αυτές τις περιοχές παρά στις δικές μας. Ωστόσο, κατά την κρίση των

αστρολόγων (που ακολουθούν τον Πτολεμαίο σε αυτό το θέμα) οι λοιμοί είναι πιθανοί, , αν και δεν είναι αναπόφευκτοι, επειδή έχουν παρατηρηθεί τόσες εκπνοές και φλεγμονές, όσες ένας κομήτης και αστέρια. Επίσης, ο ουρανός ήταν κίτρινος και ο αέρας κοκκινωπός λόγω των καμένων ατμών. Υπήρξαν επίσης πολλές αστραπές και αναλαμπές και συχνές βροντές, και άνεμοι τόσο βίαιοι και δυνατοί που έφεραν καταιγίδες σκόνης από το νότο. Αυτά τα πράγματα, και ιδίως οι ισχυροί σεισμοί, έχουν προκαλέσει καθολική ζημιά και άφησαν ένα ίχνος μόλυνσης. Υπήρξαν μάζες νεκρών ψαριών, ζώων και άλλων πραγμάτων κατά μήκος της ακτής της θάλασσας, και σε πολλά μέρη δέντρα καλυμμένα με σκόνη, και μερικοί άνθρωποι ισχυρίζονται ότι είδαν πλήθος βατράχων και ερπετών να δημιουργούνται από τη διεφθαρμένη ύλη. Και όλα αυτά φαίνεται να προέρχονται από τη μεγάλη καταστροφή του αέρα και της γης. Όλα αυτά τα πράγματα έχουν σημειωθεί στο παρελθόν ως σημάδια πανώλης από πολλούς σοφούς που εξακολουθούν να θυμούνται με σεβασμό και που τα βίωσαν οι ίδιοι.

Δεν είναι λοιπόν περίεργο που φοβόμαστε ότι βρισκόμαστε σε μια επιδημία. Αλλά πρέπει να σημειωθεί ότι, λέγοντας αυτό, δεν σκοπεύουμε να αποκλείσουμε την πιθανότητα να προκύψουν ασθένειες από τον χαρακτήρα του τρέχοντος έτους - γιατί όπως έχει ο αφορισμός του Ιπποκράτη: ένας χρόνος με πολλές ομίχλες και υγρός είναι ένας χρόνος με πολλές ασθένειες. Από την άλλη πλευρά, η ευαισθησία του σώματος του ασθενούς είναι η πιο άμεση αιτία στην αναπαραγωγή ασθενειών και συνεπώς καμία αιτία δεν είναι πιθανό να έχει αποτέλεσμα, εκτός εάν ο ασθενής είναι ευαίσθητος στα αποτελέσματά του. Πρέπει λοιπόν να τονίσουμε ότι αν και, επειδή όλοι πρέπει να αναπνέουν, όλοι θα διατρέχουν τον κίνδυνο από τον μολυσμένο αέρα, δεν θα αρρωστήσουν όλοι από αυτόν, αλλά μόνο εκείνοι, που αναμφίβολα θα είναι πολλοί, που έχουν ευπάθεια σε αυτό. Και πολύ λίγοι από αυτούς που θα αρρωστήσουν θα σωθούν.

Τα σώματα που είναι πιο πιθανό να πάρουν τη σφραγίδα αυτού του λοιμού είναι εκείνα που είναι ζεστά και υγρά, γιατί είναι τα πιο ευαίσθητα στο σάπισμα. Τα ακόλουθα διατρέχουν επίσης μεγαλύτερο κίνδυνο: τα σώματα που περιέχουν κακούς χυμούς, επειδή η άχρηστη ύλη δεν αποβάλλεται όπως θα έπρεπε. Εκείνοι που ακολουθούν έναν κακό τρόπο ζωής, με υπερβολική άσκηση, σεξ και λουτρά. Τα λεπτά και αδύναμα και όσοι διαρκώς ανησυχούν. Τα μωρά, οι γυναίκες και οι νέοι. Τα παχύσαρκα άτομα με κατακόκκινη επιδερμίδα. Ωστόσο, εκείνοι με ξηρά σώματα, καθαροί από απορρίμματα, που υιοθετούν μια λογική και κατάλληλη αγωγή, θα υποκύψουν στο λοιμό πιο αργά.

Δεν πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι κάθε λοιμός προέρχεται από τη θεϊκή θέληση, και επομένως η συμβουλή μας μπορεί να είναι μόνο να επιστρέψουμε ταπεινά στον Θεό. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι εγκαταλειφθούν οι γιατροί. Επειδή ο Ύψιστος δημιούργησε τα γήινα φάρμακα και, παρόλο που μόνο ο Θεός θεραπεύει τους αρρώστους, το κάνει μέσω του φαρμάκου που με γενναιοδωρία παρείχε. Ευλογημένος είναι ο ένδοξος ύψιστος Θεός, που δεν αρνείται τη βοήθειά του, αλλά έχει ορίσει ξεκάθαρα έναν τρόπο θεραπείας για όσους τον φοβούνται. Και αυτό είναι αρκετό για το τρίτο κεφάλαιο και ολόκληρο το πρώτο μέρος.